І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone:
BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 47. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 14-го БЕРЕЗНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 14, 1961 No. 47. VOL. LXVIII.

ГОДЖЕС ПЕРЕДБАЧАЄ РІСТ ЕКОНОМІКИ

НА ДУМКУ СЕКРЕТАРЯ ТОРГІВЛІ РЕЦЕСІЯ ОСЯГНУЛА СВОЄ „ДНО", І ВЖЕ Є ПОЗНАКИ ПОЛІПШУВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Вашингтон. — Секретар торгівлі Лютер Г. Годжес заявив в телевізійному інтерву, що, на його думку, економічна рецесія вже дійшла до свого „дна", і тепер почнеться ріст економіки. Він висловив надію, що вже в найближчому часі продукція почне зростати, бо деякі познаки вказують на те, що населення з довір'ям ставиться до протирецесійних заходів уряду. До цих признак поліпшення економіки секретар торгівлі зараховує той факт, що збільшується рух в крамницях. Думки Годжеса можна зібрати в таких пунктах: 1) Не треба буде зменшувати прибуткові податки цісї весни, як це проєктував президент Кеннеді на випадок того, коли б економіка не виявляла жадної поправи до квітня; 2) Населення цієї країни збільшує довір'я до нового уряду. Також і велика частина підприємців з довір'ям відноситься до економічної політики президента Кеннеді, хоч під час виборів вона була проти демократичного кандидата; 3) Торгівлю з комуністичними державами треба буде збільшити, заявив Годжес, але не вільно туди продавати товарів, що є важливі для оборони країни; 4) Годжес плянує збільшити Дорадчу Раду Бизнесменів тим способом, що до неї повинні увійти представники дрібних підприємств; 5) Конгрес повинен ухвалити ті всі законопроєкти, які уряд предложив для поборювання рецесії, бо це запевнить ріст економіки в найближчому часі; 6) Конгрес мусить вирішити проєкт секретаря торгівлі в справі створення становища асистента секретаря торгівлі в справах космічних проблем і технології, який мав би координувати різні програми в своєму департаменті. Годжес заявив, що, покищо, немає статистичних даних про те, що економіка зростає, але є вже деякі познаки, які дають надію на те, що можна бути оптимістом щодо економіки. „Загально відчувається, казав секретар торгівлі, що справа економіки виглядає краще, як в перших місяцях цього року, і тому є оправдана надія на її розвиток". Годжес сказав, що „рішучість Президента в поборюванні рецесії" причинилася до того, що населення з довір'ям дивиться в майбутнє нашої економіки. На думку секретаря торгівлі треба нових заходів до того, щоб фабрики могли змінити старі машини на нові. Для модернізації фабрик треба б ухвалити нові податкові проєкти, які заохотили б підприємців до нових інвестицій для модернізації промислу. Дорадча Рада Бизнесменів не скликала досі засідання тому, що треба її переорганізувати, і секретар торгівлі зовсім не плянує її скасувати, як про це дехто невірно думає. Ця Рада не працювала досі не тому, що вона розходиться в справі допомоги районам із більшим числом безробітних. Годжес думає користати з опінії цього дорадчого тіла, як воно буде переорганізоване. Секретар торгівлі відбув інтерв'ю в програмі „Запити і відповіді" на стації Амерікен Бродкастінг Компані.

Гувер не хоче бути головою дорадчого комітету в справах Корпусу миру

Вашингтон. — Колишній президент республіканець Герберт Гувер 10-го березня відмовився бути головою громадського дорадчого комітету в справах Корпусу миру. Президент Кеннеді запропонував це Гуверові в окремому листі більше як тиждень тому, але про відмову Гувера повідомили аж 10-го березня. Гувер не прийняв цієї пропозиції з огляду на свій вік, і тому, що має інші зобов'язання. Коли б Гувер прийняв був головство в дорадчому комітеті, то це охороняло б Корпус миру проти республіканських атак. Гувер мав заявити Президентові, що він не хоче зв'язуватися з новою агенцією Корпусу миру. Одночасно повідомляють, що організаційна праця над Корпусом миру поступає вперед, і незабаром будуть приймати зголошення та повідомлять, до яких країн зможуть виїздити на працю добровольці цього Корпусу. Конгресмен Г. Р. Ґросс із Айови заявив, що голова Корпусу миру Сарджент Шрайвер і директор мобілізаційного уряду генерал Луїс Герші не мають права змінювати закон та обіцювати полегші тим юнакам, які зголосяться до Корпусу миру.

Помер полк. Роман Долинський

Ню Йорк. — В понеділок 13 березня ц. р., о год. 6 ранку помер у шпиталі Бельвю в Ню Йорку широко в комбатантських та взагалі в громадських колах відомий підполк. Роман Долинський, активний учасник ще перших українських визвольних змагань, совєтський політичний в'язень, видатний громадський діяч, на 59 році життя. Полк. Роман Долинський дістав у минулу п'ятницю вилив крови в мізку.

В АМЕРИЦІ

● **Попередній президент Айзенгавер,** на прийнятті в свою пошану в Палм Спрінгсі, Кал. що він тепер є „без зайняття" і може грати в ґольфа, скільки забажає. Він має дещо гірші успіхи в цій грі, бо ще не вповні вилікуваний із люмбаґо, на яке недавно нездужав, але сподівається, що незабаром гратиме краще.

● **Колишній президент Гаррі Труман** і надалі недолюблює свого наступника в Білому Домі президента Айзенгавера і на зборах Американської Федерації Праці — Конгресу Індустріяльних Організацій у Вашингтоні говорив про те, що в американській історії буває так, що після великого президента приходить до Білого Дому президент із меншими здібностями. Труман „скромно" сказав таке: „Я є одним із великих, і тому я можу скласти таку заяву".

● **До Білого Дому** прибула на однотижневу гостину сестра жінки президента Кеннеді княжна Радзівілл з Лондону зі своїм чоловіком князем Станіславом Радзівіллом. Вони є першими гістьми у наново помальованому Білому Домі. Князь Радзівілл живе в Лондоні, де має власне підприємство. Він відпочивав на Джамейці, і, перед поворотом до Англії, загостив до ЗДА до свого шваґра Кеннеді.

● **Після докладної перевізки інструментів,** виявляється, що літак - ракета Х-15 осягнув рекордову швидкість не 2,650 миль на годину, як це подавали зараз після закінчення лету, а 2,905 миль на годину Найближча ціль цього літака — осягнути швидкість 3,300 миль на годину, це значить на 5 разів більше від швидкости звуку.

● **Кінопродукція „Ворнер Бразерс"** повідомляє, що вона продукуватиме фільм під назвою „П. Т. човен 109", героєм якого буде теперішній президент Кеннеді. Фільм висвітлюватиме історію „Човна 109", який був розбив японський нищильник в 1943 році на Тихому океані. Це буде перший фільм із життя Президента ще за його урядування в Білому Домі.

● **58-річний Макс Конрад** здобув рекорд, бо облетів довкола землі в легкому двомоторовому літаку впродовж 8 днів, 18-ох годин і 49 мінут, перелетівши 25,457 миль. В 1959 році Пітер Ґлюкман на подібну подорож потребував 20 днів.

Д. ГАЛИЧИН МАВ НЕЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК І ПЕРЕБУВАЄ В ЛІКАРНІ

Ню Йорк. — Дмитро Галичин, головний предсідник Українського Народного Союзу та президент Українського Конгресового Комітету і екзекутивний директор Комітету Пам'ятника Шевченкові, мав нещасливий випадок і перебуває в лікарні. Випадок трапився минулої п'ятниці, 11-го березня ввечорі, на зупинці підземної залізниці. Впавши на кам'яних сходах, Д. Галичин зазнав важкого потовчення голови та був перевезений до лікарні, де перебуває під опікою лікарів, своєї дружини п-ні Стефанії та Екзекутивного Комітету УНСоюзу. Згідно з опінією лікарів та як показує пересвітлення рентґеном, чашка недужого не була поважніше нарушена і його життя не є в небезпеці.

РІЧНІ НАРАДИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНС ВІДБУДУТЬСЯ В ТИЖНІ ВІД 22-го ТРАВНЯ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Кергонксон. — Звичайні річні наради Головного Уряду Українського Народного Союзу відбудуться цього року на Союзівці, оселі УНСоюзу біля Кергонксон в тижні, що починається 22-го травня та будуть, як звичайно, попереджені контролею майна, діловодства та організаційного стану, яку переведе Головна Контрольна Комісія в головній канцелярії УНС в Джерзі Сіті впродовж тижня, що починається 15-го травня. Це було одним з багатьох рішень, що його виніс Головний Екзекутивний Комітет УНС на своїх чергових нарадах, що відбулися на Союзівці минулої суботи, 11-го березня. Наради ці були скликані головним предсідником п. Дмитром Галичиним, але він сам у них вже не міг взяти участи, перебуваючи в лікарні в Ню Йорку після важкого потовчення в нещасливому випадку на сходах підземної залізниці в п'ятницю, 10-го березня ввечорі. Нарадами проводив в його заступстві заступник головного предсідника п. Йосип Лисогір і в них взяли участь всі інші члени Екзекутиви: заступниця гол. предсідника Анна Герман, головний секретар д-р Ярослав Падох та головний касир Роман Слободян, як також ред. А. Драган. Окремою резолюцією цих нарад було рішення в імені Екзекутиви, Головного Уряду та всього членства УНСоюзу висловити головному предсідникові та його дружині п-і Стефанії глибоке співчуття з приводу нещасливого випадку, який трапився, побажати йому якнайшвидшого повного видужання та запевнити всю можливу опіку його здоров'ям і дбайливість для керованих ним організаційних справ на час його нездужання. У розгляді поставлених на приготований головним секретарем і апробований ще п. Д. Галичиним порядок нарад дальших справ, Екзекутива розглянула та затвердила ряд нових інвестицій майна у вартісні папері та гіпотечні позики - мортґеджі; рішила не починати в цьому сезоні запланованої і апробованої вже Головним Урядом будови павільйону на Союзівці, натомість приготовити всі подробиці в цій справі для найближчого річного засідання Головного Уряду; рішено дальше перевірити та здійснити плян побудови відповідної каплиці на Союзівці; рішено, на вимогу багатьох секретарів і урядовців Відділів та організаторів, зорганізувати, подібно як в минулому році і на таких самих умовах новий секретарсько - організаційний курс на Союзівці; у полагодженні вимог поодиноких більших міст і районів та Окружних Комітетів Відділів УНС рішено піти назустріч їхнім бажанням та влаштовувати організаційно — секретарські курси в округах, але з передумовою, що вже наперед буде зголошена відповідна кількість учасників; рішено приготовити для річних нарад Головного Уряду відповідний статут - правильник для Фонду Наглої Потреби, як і приготовити відповідно акцію для дальшої розбудови того Фонду; рішено влаштувати в половині серпня на Союзівці, оселі УНСоюзу, велику культурну імпрезу для вшанування пам'яті патрона УНС, Тараса Шевченка, у сторіччя його смерти. Окрему увагу приділено на цих нарадах справам дитячих таборів та курсів українознавства на Союзівці, як також розглянено і вирішено ряд інших організаційних, культурних та зв'язаних з УНСоюзом загально - громадських справ.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ І КУЛЬТУРНА КОМІСІЯ УНС ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Союзівка, Кергонксон. — Головний Екзекутивний Комітет і Культурна Комісія УНСоюзу вшанували пам'ять батька української нації та свого патрона Тараса Шевченка у сторіччя його смерти скромною, але врочистою імпрезою, що відбулась на цій ще вкритий свіжим снігом оселі минулої суботи, 11-го березня. В полудневих годинах заступник головного предсідника п. Йосип Лисогір, в заступстві недужого головного предсідника та голови Культурної Комісії УНС п. Д. Галичина, в супроводі пластунів Христі Падох і Юрка Стецюка та в приявности інших членів Екзекутиви, Культурної Комісії і Редакції та невеличкої кількости гостей склав біля пам'ятника Шевченкові китицю живих квітів. Після того у вестибюлі гостинниці відбулась врочиста імпреза. Започаткував її знову коротким словом п. Й. Лисогір, після чого артист Ярослав Пінот-Рудакевич продеклямував „Заповіт". З короткими доповідями про „Слово Шевченка" та „Культ, що об'єднує" виступили ред. А. Драган і ред. Ів. Кедрин, п. Пінот Рудакевич і п-ні Квітка Стецюк рецитували Шевченкові поезії, а закінчив імпрезу коротким словом гол. секретар д-р Ярослав Падох. Приявні на врочистості пп. Василь і Юстина Мельничуки та Євген і Павлина Мельничуки і Євген Мельничук молодший, усі з Кліфтону, Ню Джерзі, склали разом при цій нагоді 110.00 долярів на фонд будови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні.

НАРАДА В СПРАВІ ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

В Білому Домі відбулася нарада для встановлення напрямних американської політики під час конференції для справ роззброєння, яка починається в Женеві дня 21-го березня ц. р. В нараді крім президента Кеннеді, віце-президента Джансона (перший зліва) і державного секретаря Раска, взяв участь теж Артур Г. Дін (зправа), призначений на голову американської делеґації на женевську конференцію.

В ШЕВЧЕНКІВСЬКІЙ АКАДЕМІЇ В НЮАРКУ ВЗЯЛО УЧАСТЬ ПОНАД 1,200 ОСІБ

Нюарк, Н. Дж. — В неділю дня 12 березня ц. р. у великій залі Театру Моск відбулася тут урочиста академія на пошану пам'яти Шевченка у сторіччя його смерти. Була підготована і влаштована ця академія окремим Ювілейним Комітетом Нюарку й околиць, що його очолював проф. д-р О. Андрушків, і під протекторатом Наукового Товариства ім. Т. Шевченка. Академію відкрито американським гимном, що його відспівала п-ні Марія Лисогір і з черги мішаний хор „Думка" відспівав „Заповіт" і „Лічу в неволі дні і ночі". Святочну промову українською мовою про актуальність і неповторність Шевченкового слова виголосив д-р Ярослав Падох і в другій частині про Шевченка, як народного барда, говорив англійською мовою адв. Роман Олесницький. На дальшу програму Академії склалися виступи Марії Лисогір, яка відспівала „За думою дума" Степового й „У гаю, гаю" Печеніги-Углицького, спільні виступи чоловічих хорів „Думка" з Ню Йорку і „Трембіта" з Нюарку, які відспівали „Хор бранців" Лисенка, „Вилітали орли" Стеценка, „Косаря" Людкевича та „Огні горять" Воробкевича, сольоспів баритона Осипа Стецури, який відспівав „Минають дні" Лисенка та „Зацвіла в долині" Степового, рецитація Лідії Крушельницької Шевченкового „Сну" і могутня кантата Кудрика „Вибір Гетьмана", що її відспівав мішаний хор „Думка" із солістом А. Добрянським. Диригував хорами Іван Задорожний і фортепіяновий супровід мали О. Дмитрів, Р. Стецура і д-р А. Берник. Велика заля Театру Моск була виповнена вщерть українцями Нюарку й околиць. Кількість присутніх перевищала 1.200 осіб.

Українська громада Гартфорду вшанувала пам'ять Шевченка святочною Академією

Гартфорд, Конн. — Заходом місцевого Відділу УККА і при співучасті гартфордської організації „Пласт", СУМА, Рідна Школа й Український Національний Хор відбулася тут у неділю дня 12 березня ц. р. в ущерть виповненій громадянством Гартфорду й околиці залі урочиста Академія для вшанування пам'яти Шевченка у сторіччя його смерти. Академію, започатковану американським гимном і Заповітом, що їх відспівав Український Національний Хор під диригентурою Олександра Пришляка, відкрив коротким словом голова гартфордського Відділу УККА п. Іван Кукіль. Зчерги слідували доповіді ред. Богдана Кравцева про Шевченка і його неґативне ставлення до Переяславської угоди й Москви і п. Івана Селемена, англійською мовою, про життя Шевченка і значення його творчости для американських українців. На дальшу програму Академії склалися виступи Хору, який при фортепіяновому супроводі проф. Ю. Цибрівського відспівав „Думи мої, думи мої" із солістами Оксаною Кузьмою і Стефою Пришляк, „Реве та стогне" із солістом Юрієм Ковіньком, „Чого мені тяжко" із солістками Анною Пришляк і Любою Кінах і кантату „Не вмер поет" із солістами Євгеном Балацьким і Юрієм Ковіньком, деклямація Наталії Коршенюк, інсценізація „Плач Ярославни", підготована п-нею Стефанією Балко і виведена на тлі історичних декорацій пластунками і пластунами місцевої Пластової Станиці, збірна рецитація „Холодний Яр" сумівок і сумівців та сольоспів Юрія Ковінька при фортепіяновому супроводі проф. Ю. Цибрівського. Академією проводив як конферансьє, заступник голови УККА Ол. Рудзінський. Під час Академії були висловлені заклики підтримати збіркову акцію на збудування пам'ятника Шевченкові, що її успішно започаткував і веде місцевий комітет будови пам'ятника Шевченкові під проводом п. Романа Романишина. Відділ УККА в Гартфорді підготовляє на день 29 квітня ц. р. бенкет для відзначення 10-річчя свого існування, на якому мали б виступити із промовами сен. Додд, губернатор Демпсі та адв. Степан Ярема.

● **Говінд Галлах Пант,** один з найбільш відомих індійських діячів і ворогів комунізму, помер в минулому тижні у 73 році життя. Комуно-китайський прем'єр Чу Ен-лай назвав Панта „найтвердшим індійським горіхом".

„Провидіння" і „Америка" склали $2,015.00 на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні

Филаделфія. — Згідно з повідомленням українського католицького щоденника „Америка", Союз Українців Католиків „Провидіння" та його урядовці і працівники і редактори та працівники „Америки", органу „Провидіння", склали разом на фонд будови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні $2,015.00, даючи цим приклад жертвенности широким колам свого членства і читачів. „Провидіння" зі своєї каси асиґнувало на ту ціль $1.000,00, а з урядовців і працівників склали: предсідник „Провидіння" д-р Роман Сухий — $75.00 По $50.00 склали пп. . Білинський, о. Антін Борса, п-ні Стефанія Вовчак, А. Гординський, о. монс. Д. Ґреська, М. Дольницький, Є. Зублікевич, М. Клецор. Т. Кульчицький, Гр. Лужницький, М. Пасіка, Вол. Пушкар, Ст. Спринський, М. Ценко; по $25.00 склали: Т. Баран, Є. Команишин, О. Тритяк; по $20.00 склали: Вол. Візнер і п-ні Ірина Гладка, є Р. Швед склав $15.00; По $10.00 склали: М. Баранецький, В. Дорошенко. Ів. Левицький, Ст. Микитка, П. Павлюк, Т. Рудакевич і Е. Яремко, а А. Бойко, Анна Дем'яник і О. Саск клали по $5.00. „Провидіння — це вже друга з черги наша братерська організація, що сама та зорганізовано її працівники зголосили поважнішу суму пожертв на цю шляхетну ціль. Як уже проголошено, УНСоюз та його працівники склали на ту саму ціль загальну суму $7.440.00, отже тільки ці дві організації та частина їх урядовців і працівників канцелярій і видавництв склали разом $9,455 долярів на фонд будови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. Про велике зрозуміння цієї збіркової акції та небувале ентузіястичне ставлення до неї з боку загалу громадянства інформують з багатьох міст і місцевостей.

ЛІДЕРИ КОНҐА ЗАМИРИЛИСЬ НА БАЗІ НОВОГО ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ

Тананарів. — Всі найвидатніші конґолійські лідери з антикомуністичного табору, зібрані на конференції в столиці республіки Маґаляєі Тананаріві від середи минулого тижня, погодились щодо того, що встановлений за бельґійського кольоніяльного панування адміністраційний поділ країни на шість провінцій перестарілий та що треба змінити централістичний устрій країни на конфедераційний. Всі вони погодились, „що першим посеред рівних" є президент Конґа Жозеф Касавубу. Прийнявши ці принципи, конференція конґолійських лідерів поладнала справи політичної форми й структури Конґа та взаємини між окремими державами, складовими частинами конґолійської конфедерації. Рішення в цій справі вважають коментатори перемогою катанґського президента Мойсе Чомбе, який був лідером антицентралістичної системи, введеної першим прем'єром Конґа Патрісом Люмумбою, але й компромісом супроти президента Касавубу та його прем'єра Ілео і шефа штабу Мобуту. Рішено надати окремий адміністраційний статус столиці Конґа Леопольдвіль за зразком міста Вашингтону. Вислано протест до Об'єднаних Націй проти транспортування до Конґа 4.700 індійських вояків, перестерігаючи, що воно загострить відносини між Конґо і Об'єднаними Націями. Зайнято теж рішуче антикомуністичне становище. Лідер комуністичного табору в Конґо Антуан Ґізенґа, який править у провінціях Східній і Ківу, відмовився від участи в тій конференції.

У висліді 5-денних нарад 18 муринських лідерів Конґа проголосили комунікат, в якому стверджують повну згоду. Над справою нового адміністраційного поділу Конґа й іншими подробицями нового устрою відбудуться ще дві конференції: одна з них відбудеться вже за тиждень в Бакванзі, провінції Касай, а друга, ширша, з участю кількохсот прихильників отих 18-ох головних проводирів, відбудеться в столиці провінції Катанґи Елізабетвілі. На конференції в Тананарів одноголосно обрано президентом нової конґолійської конфедерації Жозефа Касавубу, який репрезентуватиме цілу конфедерацію назверх. Теперешній центральний уряд Конґа буде розв'язаний, як тільки створиться Рада Держав, що її становитимуть голови всіх членських країн конфедерації, та її екзекутивний орган — Координаційне тіло. Зібрані в Тананарів конґолійські лідери вислали депешу до президента теперішньої Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй Фредеріка Болянда і до генерального секретаря ОН Даґа Гаммершилда з проханням — анулювати рішення Ради Безпеки з 21 лютого ц. р., яке дає право міжнародньому війську ОН вживати силу, щоб перешкодити громадянській війні. За порозумінням в Тананарів, конґолійські лідери просять Об'єднані Нації продовжувати свою місію в ділянці фінансової і технічної допомоги, але вони є проти втручання в їх внутрішні політичні справи, ствердивши, що вони самі, без ніякого впливу з-зовні поладнали найголовніші свої спори. Президент Касавубу заявив, що вони заапелюють до комуністичного правителя в провінціях Орієнталь і Ківу Антуана Ґізенґи, щоб той підпорядкувався рішенням в Тананарів, а коли він не захоче зробити це, то його проголосять поза законом. Співпраця з Ґізенґою сумнівна, якщо судити по першому коментарі совєтської преси, яка гостро накидається на зібрані в Тананаріві конґолійських лідерів і далі таврує їх, як „знаряддя колоніялізму" та „зрадників конґолійського народу".

Аденауер стверджує протинімецькі настрої у світі — до ЗДА прибув посадник Берліну

Бонн. — Канцлер Західньої Німеччини заперечив, наче б між ЗДА й Німецькою Федеративною Республікою погіршились взаємини, але признав, що раніші прихильні німцям настрої в Америці змінились на критичне відношення супроти німців. Складається на це — заявив він на своїй пресовій конференції у минулу п'ятницю — посилена антигітлерівська кампанія у зв'язку з недалеким процесом Адольфа Айхмана в Ізраїлі. Аденауер висловив надію, що всі розумні люди у світі зрозуміють, що не можна оскаржувати ввесь німецький нарід у злочинах, що їх доконував гітлерівський режим та зокрема типи такі, як Айхман. Те саме становище зайняв головний противник Аденауера, соціял - демократичний посадник західнього Берліну Віллі Брандт, який в минулу суботу прибув на 9 днів до ЗДА. На летовищі в Ню Йорку він заявив, що процес Айхмана послужить за ілюстрацію різниці, яка існує між гітлерівською а теперішньою Німеччиною. Він висловив віру в Захід, як оборонця волі західнього Берліну та заявився проти окремої конференції західніх держав у справах Німеччини й Берліну, бо, мовляв, нема потреби переводити будь-яку зміну того становища, що його досі в цих справах займали західні держави.

У СВІТІ

● **Американський амбасадор в Японії,** Даґлес МекАртур мол., відходячи з свого становища на амбасадорський пост до Бельгії висловив у прощальній промові в Токіо заввагу, які вважають єдиною його обороною за свою позицію під час минулорічних авантур в Токіо, внаслідку яких през. Айзенгавер відкликав свою візиту в Японії. „Як знаєте — сказав він — амбасадор не керує подіями. Він тільки пояснює їх та піддає суґестії".

● **Англійський прем'єр Геролд Мекміллен** відмовився вислати до Вашингтону окрему ноту з застереженням проти виступів асистента державного секретаря для африканських справ, Меннена Вільямса, під час його подорожі по Африці. „Коли буду у Вашингтоні — заявив він своїм опонентам в парляменті — матиму нагоду говорити про не з президентом Кеннеді". Меннен Вільямс заявив був, що ЗДА підтримують гасло „Африка для африканців".

● **На Французькій Рівієрі** поліція арештувала двох безпосередніх винуватців схоплення в квітні минулого року 4-річного синка французького фабриканта автомобілів Еріка Пежо. Крім цього арештовано ще три особи, між ними молоду данську красуню, які користувались грішми, що їх оті два злочинці дістали від батька схопленої дитини, як викуп. Батько пізнав в одному арештованому чоловіка, якому він заплатив $100,000. Злочинці звернули дитину здоровою.

● **У Лондоні** помер на 81 році життя найвидатніший англійський музичний диригент за останнього майже півріччя — сер Томас Вічем, лідер Королівської фільгармонічної оркестри. Вдова по ньому, яка має тільки 29 років і була його третьою дружиною, буде далі адміністраторкою Королівської фільгармонічної оркестри в Лондоні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Провізорія в міжнародній політиці

У минулий четвер державний секретар Дін Раск провів пресову конференцію, на якій дав журналістам 24 відповіді на різні питання з ділянки закордонної політики ЗДА і взагалі актуальних міжнародних справ. Але даремне шукати на сторінці „Ню Йорк Таймсу", виповненій текстом цієї конференції, бодай одного пункту, що вказував би на щось нове, зворотне, інтригуюче, на будь-який драматичний момент в міжнародній ситуації і американській закордонній політиці. Міністри закордонних справ західньої дипломатичної школи відзначаються витонченістю стилю, в якому нема гострих слів, а все схиляється до заокруглювання. Але, згадуючи пресові конференції Ачесона, Доллеса чи навіть Гертера, треба подивляти хист теперішнього державного секретаря, з яким зумів він впродовж 45-ох хвилин — нічого не сказати. Однак, така млявість це не тільки характеристична риса дотеперішніх кількох пресових конференцій нового керівника американської закордонної політики. Подібна атмосфера панувала й на відкритті другої частини 15-ої сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, у вівторок минулого тижня. Рівночасно ні з одної столиці у світі не чути в останніх тижнях нічого такого, що порушувало б уми й розбурхувало настрій очікування.

Здавалося, що час провізорії в міжнародних подіях триватиме тільки протягом переходу державної адміністрації у Вашингтоні з одних рук у другі. Від інавгурації нового Президента минуло вже майже два місяці. Але час провізорії триває. Новий американський уряд надзвичайно обережно підходить до всіх справ, не змінивши досі ні в одній міжнародній справі засадничого становища, що його займав попередній уряд, а тільки делікатніше формулюючи його. Новий уряд ЗДА опинився в дуже складній і трудній ситуації. Відомо, що Дж. Ф. Кеннеді гостро атакував у передвиборчій кампанії Д. Д. Айзенгавера за те, що той своєю закордонною політикою нібито обнизив повагу ЗДА в широкому світі, і обіцяв динамічною політикою піднести американський престиж. Те становище в практичному веденні закордонної політики зобов'язує „мінімум" до того, що новий уряд ЗДА не може поступитись ні в одній такій справі, в якій не поступався попередній уряд. Це справи: Німеччини, Берліну, Конга, Ляосу, Куби, комуністичного Китаю, Об'єднаних Націй, НАТО й інших оборонних бльоків, питання міжнародної контролі в проблемі роззброєння та атомових дослідів. З другого боку, Москва проголосила як офіційну тезу, що американські виборці засудили закордонну політику Д. Д. Айзенгавера, яка, мовляв, привела до надзвичайного загострення американсько - совєтських відносин, і тому „нова адміністрація буде ліпша". Тож Хрущов почав залицятися до нового Президента, сподіваючись з його боку якихось актів, які свідчили б про те „поліпшення" в совєтському розумінні. Очевидно, що надія большевиків фальшива й безосновна. Але в практиці одна і друга сторона — „чекає".

Не можна знати, як довго така провізорія протягнеться. Вашингтон свідомо хоче продовжити її. Тому А. Стівенсон запропонував відсунути в Генеральній Асамблеї всі справи, включно із справою роззброєння, до осени, за вийнятком таких справ, як Конго, вибір комісій ОН і бюджет. За протягання провізорії промовляє й пропагування Америкою „тихої дипломатії" та збільшення компетенцій амбасадора ЗДА у Москві. Ключ до ситуації знаходиться в комуністичних руках. Можна зарискувати здогад, що Москва й Пейпінг своїми діями присилують Вашингтон вийти з теперішньої резерви й продемонструвати більшу рішучість. Тоді й заповідь динамічної політики перестане бути тільки обіцянкою.

Від кріпацтва до колгоспної неволі

У березні цього року минає сто років з часу, коли на землях колишньої царської Росії, під дедалі більшим тиском невдоволення народів імперії, скасовано кріпацтво, чи як його називали на Україні — панщину, значить суспільний лад, силою якого селяни і їх земля не тільки були залежні від своїх „панів", тобто поміщиків чи дідичів, але навіть були самі із своїм майном їх виключною власністю. На українських землях під австрійською займанщиною панщина була скасована 1848 року. Дата скасування панщини на Наддніпрянській Україні — 1861 рік — пов'язана в деякій мірі і з Тарасом Шевченком, який сам вийшов із кріпаків, ціле своє життя боровся за їх визволення і помер майже напередодні цього акту.

Кріпосницька система, встановлена на Україні ще в 14-му сторіччі за польського володіння, почала поглиблюватися й поширюватися в пізніші століття. Найтяжчою стала вона після поневолення України Москвою, яка використала цю систему не тільки для соціяльного, але також для національного поневолення України. Особливо „заслужилися" в накиненні Україні цієї жорстокої і безоглядної системи Петро I, який своїми указами 1704 року встановив кару смерти за переховування кріпаків, що тікали від своїх поміщиків, а потім Катерина II, яка зробила поміщиків необмеженими володарями селян, давши їм право віддавати непокірних кріпаків у солдати, а то й засилати їх на Сибір.

Селянська реформа 1861-го року, яка не дала належної і широкої розв'язки земельного питання, яка, як тоді казали, „наполовину визволила" селян з кріпацтва, все ж була першим кроком до дальших реформ у цій ділянці, і з нею широкі маси селянства пов'язували багато надій. Нездійснення цих надій і було одною з головних причин революції 1905-го, а потім 1917-го року, коли під гаслом „всі фабрики — робітникам, вся земля — селянам" до влади прийшли російські большевики.

Із встановленням і утриваленням совєтської влади в країнах колишньої царської Росії ця большевицька програма виявилася суцільним обманом. Після скасування великої земельної власности, скасовано також середню і навіть малу земельну власність, зліквідовано, як куркулів, заможнішу частину селянства, запроваджено колективізацію, всіх селян загнано в колгоспи і тим поставлено їх у ще більшу маєткову й особисту залежність, як до 1861 р. Але цим разом селяни стали вже державними кріпаками, рабами комуністичного режиму. Під сучасну пору український селянин перебуває на становищі спролетаризованого робітника, відрізняючись від нього хіба лише тим, що має власну хату і мізерну присадибну ділянку.

Зраджене російськими большевиками гасло „Земля й воля" чекає ще свого здійснення. Повне бо визволення селянства наступить тільки тоді, коли розпадеться совєтська тюрма народів, і коли ці народи встановлять у своїх країнах свою силу, правду і волю. Тоді українські селяни стануть вільними хліборобами і повернувшися до прадавніх українських традицій права і власности на землю, оброблювану власними руками й оборонювану власною кров'ю, стануть повноправними володарями української землі.

ДОКУМЕНТИ НЕЛЮДЯНОСТИ

Мюнхен. — В Ізраїлі готуються до судового процесу над Айхманом, що мав доручення від володарів німецької „третьої імперії" винищити жидів на всіх територіях окупованих німецьким військом під час другої світової війни. В Мюнхені влаштовано виставку, що мала ілюструвати цю чорну добу в новочасній історії, коли жорстоке шаленство фанатиків знищило мільйони невинних людей різних націй. Виставка „Айхман" відбулася в „Міщанській пивоварні", як зветься давній ресторан у Мюнхені, де Гітлер мав звичай переводити сходини своїх найближчих партийців.

На стінах і на влаштованих для того місцях посередині невеликої залі знаходимо документи — оригінальні і фотокопії — про діла Гіммлера, Айхмана, Гайдріха та інших нацистів, які хотіли „остаточно розв'язати жидівську проблему" фізичним винищенням жидівського народу. Тут бачимо в числах, що Айхман і йому подібні взялися були до дорученого їм діла з великим завзяттям: мільйони жидівської людности загинули від голоду і холоду, замордовані були в газових коморах та крематоріях „Третьої імперії". Поряд з фактами і числами, що говорять про механізацію нищення людей, є ще й інші потрясаючі документи, від яких кров у жилах застигає: це — ділове листування між різними особами з урядових установ „Третьої імперії" про експерименти над в'язнями концентраційних таборів для „наукових цілей". Наука була поставлена на службу нелюдському режимові і виконувала, деколи навіть охоче і щиро завдання, поставлені владою Гітлера. Наприклад, професор медицини Клявсберг пише до начальника СС Гіммлера, що він робив експерименти над жінками, щоб зробити їх неплідними і цим не дати розмножуватись „меншевартісним" людям. Цей „учений" просив улаштувати біля його клініки окремий жіночий концентраційний табір, щоб він мав „матеріял" для своїх експериментів. Переводилося й інші подібні „наукові досліди" в „Третій імперії", і виставка в Мюнхені подає відповідні документи та фотознімки. Наприклад, в'язнів у концентраційних таборах заморожували або ставили під високе тиснення; іншим щепили різні заразні хвороби або обливали окропом, щоб побачити, як це впливає на людську шкіру.

З приводу цих жорстокостей один із помічників Айхмана зазначив: „Борони нас, Боже, щоб наші вороги мали колинебудь можливість таке робити з німецьким народом". На це Айхман відповів, усміхаючись: „Сентиментальність тут не до речі!".

Дійсно, Айхман і йому подібні не знали ніяких людських почувань. Понурою трагедією віє від фотознімки, де бородатий старий жид засуджений на смерть, віддає останню хвалу Богові, а за його спиною стоїть група нацистів в уніформах з цинічними усмішками на устах, мовляв, „молися, але ніхто тобі не поможе"...

Серед документів виставки знаходимо один, що відноситься до України. Це листування між німецькими бюрократами в справі румунських жидів. Тодішній диктатор Румунії Антонеску пішов слідами Гітлера і рішив способом нацистів „розв'язати жидівське питання" в Румунії. Однак Антонеску не хотів нищити жидів на румунській території і почав „зганяти" їх на Україну. Проти цього підняли протест німецькі окупанти, не з причини людяности, а тільки тому, що боялися поширення заразних недуг, що їх могли принести з собою маси голодних і голих жидів.

Виставка могла б мати повний успіх, якби упорядники не обмежилися матеріялами й документами про нищення жидів тільки в країнах Західньої і Середньої Европи, а поширили її також на Україну, Білу Русь і балтійські країни. Однобокість виставки виявилась також у тому, що вона представила жорстокі діла Гітлера лише проти жидівської людности, але не подала фактів про переслідування жидів в СССР. На це звернув увагу один жидівський відвідувач виставки і висловив щиро свою думку її упорядникам: мовляв, ви бачите минуле, але не звертаєте уваги на сучасність, на те, що діється з жидами в СССР.

Безперечно, виставка „Айхман" в Мюнхені була організована так званими „поступовими елементами", що стоять у зв'язку з Москвою. Але — поза тим — документи, показані на ній, мають свою історичну вагу.

Н. А.

ЩЕ ПРО ХРУЩОВА

На американському книжковому ринку є вже кілька книжок, автори яких представляють біографію та кар'єру Хрущова. В останньому часі появилась ще одна така книжка п. н. „Khrushchev — the making of a dictator", автор якої, Джордж Палочі-Горват — колишній мадярський комуніст, живе тепер в Лондоні. Видало цю книжку В-во Літтл Бравн енд Компані в Бостоні і Торонті. Влучно писав про неї „Сандей Стейтсмен" (в Калькуті): „Починаєте читати з резервою, а кінчаєте з подивом".

І справді, автор глибоко ознайомлений з дійсністю Совєтського Союзу та його керівниками. З-під пера Палочі - Горвата Хрущов виходить як людина, яка для осягнення диктаторського посту не вагалась перед жадним злочином. В українського читача автор здобуває довір'я і тим, що в його книжці, в якій багато згадується про Україну, немає тих суперечностей, якими грішать супроти нашої Батьківщини більшість авторів, що займаються східньоевропейськими проблемами. Автор наводить совєтські офіційні та неофіційні біографічні дані про Хрущова, а також кілька суперечних заяв самого Хрущова про своє походження.

У розділі „Володар України в часі миру і війни" говориться про нелюдський терор Хрущова в Україні, як засіб зломити український спротив русифікації, яку всіма засобами проводить Москва. І хоч автор не порушує історії, з того, що написано, читач виразно бачить, що Україна є окупована Росією, а український нарід, не зважаючи на жахливий терор, змагає до національної незалежности. Автор каже, що Хрущова ненавиділи в Україні за криваве диктаторство і нищення української культури. При цьому цитує слова з промови Хрущова, в якій він накидався на українську інтеліґенцію за те, що в часі українізації по школах не вчили „великої мови Леніна - Сталіна", хоч по багатьох школах вчили німецьку французьку і польську мови. В тій промові він нарікав, що в Києві не було тоді ні одної газети в російській мові, бо, мовляв, націоналісти намагались відсепарувати українську культуру від російської.

Автор каже, що в рр. 1938-1939, під час зростаючого напруження міжнародної атмосфери, Хрущов в очах українців був головним інквізитором, жорстоким русифікатором та гнобителем. Тут же згадується про те, як то в 1939 р. Хрущов тяжко „працював" над „воз'єднанням" Західньої України і депортацією її населення на Сибір.

Автор не оминув геройської боротьби українських партизанів, стверджуючи на стор. 109, що боролись вони одночасно проти москалів і німців. „В часі, коли червона армія мала наступати на величезному фронті, — читаємо в цій книжці, — багато відділів червоної армії та НКВД боролись проти українських партизанів, яких називали „фашистівськими підпільниками". В своєму звіті перед Верховним Совєтом, 1-го березня 1944 р., Хрущов заатакував українських підпільників, називаючи їх „фашистами" та „зрадниками народу". Він навіть твердив, що українські націоналістичні збройні сили боролись проти німців тільки для того, щоб показати себе патріотами.

На 109-ій сторінці книжки сказано, що під час німецької окупації совєтська пропаганда намагалася використовувати український патріотизм, і що коли Хрущов повернувся до Києва, то застав там не тільки руїни, але й сильно відроджений український націоналізм, який знову треба було поборювати.

На цій же сторінці читаємо: „Обіцянки амнестії та заклики скласти зброю повторювано протягом довшого часу. Кінець-кінцем спротив українських націоналістів був здушений сконцентрованими атаками совєтської армії, що оточила партизанські терени, а також інфільтрацією в партизанські відділи совєтських аґентів. Це була дуже тяжка і гірка боротьба, — стверджує автор. — Хрущов пробував всяких засобів. У здобутих селах і містечках НКВД виставляло скриньки і заохочувало населення, щоб кидало до тих скриньок доноси.

Автор каже, що після війни сотні тисяч українців заслано на Сибір, і наводить уривок з промови Хрущова проти Сталіна в 1956 р., в якій Хрущов, проливаючи крокодилячі сльози над знищеними республіками калмиків, чеченців, та інгушів, заявив, що Сталін хотів зробити те саме і з українцями, але українців, мовляв, було забагато.

Згадуючи акцію Хрущова проти Тіта, автор пише: „В Україні тітоїстський ухил був куди небезпечніший, як деінде, і тому Хрущов змагався в гучних протитітовських промовах".

Автор добре знає правдиву історію комуністичної партії, головних її діячів та боротьбу між ними за провід. На тлі тої ситуації він стежить за Хрущовим від часу, коли ім'я його було ще мало відоме в Совєтському Союзі. По трупах не тільки противників, але також приятелів дерся до влади нинішній диктатор.

Автор наводить взаємні закиди і обвинувачення комуністичних ватажків на 20-му з'їзді КПСС, що відбувся в 1956 р. Тоді Хрущов був змушений плювати сам собі в лице. Відкриваючи з'їзд, він сказав, що „смерть вирвала з наших рядів Йосифа Вісаріоновича Сталіна", а через одинадцять днів після того назвав того „вирваного з рядів" ворогом народу і масовим убивником. На засіданні ЦК КПСС Хрущов сказав, звертаючись до Маленкова, Молотова і Кагановича: „Ваші руки заплямлені кров'ю найкращих партійних провідників і багатьох невинних большевиків". — „І ваші також!" — вигукнули заатаковані. — „Я лише виконував накази і не був тоді членом Політбюра так, як ви, і тому я не відповідальний за це", — сказав Хрущов.

В кінці книжки коротко, але змістовно насвітлено заворушення в Польщі і повстання на Мадярщині у 1956 р. Опис мадярського повстання автор закінчує драматичним „СОС", яким через радіо звернулася до вільного світу Спілка Мадярських Письменників. Автор каже, що вони вже не шукали співчуття в серцях державних керівників західнього світу, а зверталися до загальної людської опінії.

Книжка Палочі - Горвата коштує $4.95, одначе її варто набувати і поширювати, бо вона робить дуже корисну прислугу нашій визвольній справі. Наші викладачі і бібліотекарі в американських університетах повинні звернути на неї увагу студентів.

Ось якраз тепер по книгарнях пишається імпозантно видана книжка якогось Шірера про ріст і упадок нацистської Німеччини. Перші сторінки цієї книжки вкриті гучними рекомендаціями „наукових авторитетів". На жаль, в ній Україна згадується лише як територія, де відбувалися воєнні дії, а в одному місці ще й подано нотатку про те, що в Києві німці з українськими колляборантами вимордували жидів. З такого „наукового" джерела виходило б, що поза українськими колляборантами в Україні більше нікого не було.

К. К

Платон Стасюк

ВИЙНЯТКОВА ПОДІЯ

Кожний нарід має своїх видатних людей, — своїх учених, письменників, героїв, політиків, громадських діячів, різних категорій людей професійних, індустріялістів та бизнесменів. Кожний культурний нарід гордиться своїми видатними людьми, бо чим більше в нього видатних людей, тим більше поважають його в світі.

Правда, ту саму видатну людину не кожний однаково оцінює, і на це кожний має повне право. Деякі видатні люди своїми творами чи працею сприяють тільки якійсь вибраній групі, не беручи під увагу можливих трагічних результатів для народу і людства, які не можуть погодитись з ідеалами тої чи іншої видатної людини.

Хто інтересується загальним життям народу, той бачить, що найвидатнішими людьми стають тільки ті, які своїми ідеями служать не лише співгромадянам, але й дають вклад у скарбницю духа цілого людства. На це є багато доказів, передусім в ділянці письменства і науки.

Одним з найвидатніших поетів і борців за права свого народу є Тарас Шевченко. І навряд чи є такий українець чи українка, які не знали б про Шевченка, не шанували та не любили цього Велетня Духа.

Українці в Америці та по цілому світі мають чимало непорозумінь в своєму політичному та громадському житті, але всі вони однаково дорожать ідеями, які залишив їм Шевченко на віки вічні. І тому стараємося задержати ці дорогоцінні ідеї для українського народу, дбаємо про те, щоб передати їх наступним поколінням.

Щоб у столітні Шевченкові роковини виявити нашу до нього любов і пошану, Український Конґресовий Комітет в ЗДА постарався про дозвіл побудувати пам'ятник Великому Кобзареві в столиці ЗДА Вашингтоні. Не була то легка справа, бо на цей дозвіл треба було ухвали Конґресу і Сенату та підпису Президента. Справа завершилась успішно, і коли українське громадянство піддержить плян Комітету Пам'ятника Тарасові Шевченкові своїми щедрими пожертвами, то в короткому часі цей пам'ятник височітиме у Вашингтоні.

Тарас Шевченко належить не тільки українцям, він належить всьому людству, і тому ніхто не повинен відмовлятись від пожертви на його пам'ятник. Не повинно бути також серед українців місця на ніякі особисті, гуртові чи партійні огляди, якими ще керуються деякі елементи в нашому громадському житті.

Комітет Пам'ятника Тарасові Шевченкові бере і братиме під увагу всі вимоги, зв'язані з справою здвигнення пам'ятника, так під оглядом мистецьким, як і під оглядом пропаґандивним.

Справа здвигнення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні — вийнякова подія в житті українців у ЗДА, і тому вони всі, як один, мусять піддержати цю справу, щоб її успішно зреалізувати.

Було б добре, якби справу будови пам'ятника взяли собі до серця українські бизнесмени і професіоналісти, бо у великій мірі від них залежатиме стан каси Комітету Пам'ятника. Я певний, що український бизнесовий і професійний світ заманіфестує свій патріотизм щедрими пожертвами, гідно й щиро, без надщерблення своїх матеріяльних засобів. Напевно все українське громадянство також щедро дасть на цю величну ціль.

Усі разом повинні ми подбати про те, щоб пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні не тільки звеличав нашого Поета, але й гідно репрезентував українців в ЗДА, а з ними і всіх українців у світі.

Петро Одарченко

ШЕВЧЕНКО — ГЕНІЯЛЬНИЙ МАЙСТЕР ПОЕТИЧНОГО СЛОВА

(2)

Проте, в історію української і світової літератури Шевченко ввійшов як геніяльний поет — і як поет здобув собі безсмертя. Дар співця і дар маляра великою мірою прислужилися для вдосконалення його поетичної творчости. Музичний елемент мав величезне значення в творчому процесі Шевченка. За свідченням Афанасьєва-Чужбинського, поет нерідко чув мелодію свого твору перше, ніж оформлявся самий твір (О. С. Чужбинський. Спогади про Т. Г. Шевченка. В кн.: „Спогади про Шевченка". К. ДВХЛ. 1958, стор. 116). „Саме звідси, — каже Ю. Шевельов, іде така характеристична для Шевченка мінливість ритмів, часто навіть у межах невеличких творів (напр., „Гамалія"), саме тому формально однаковий ритм звучить у нього порізному: то мажором, то мінором..., саме тому так часто співають герої його поем і балад, саме тому привертали Шевченкові твори увагу композиторів" (Ю. Ш. Як творив Шевченко-поет. „Український Засів", ч. 4. 1943, стор. 108). Найвидатнішим музичним інтерпретатором великого українського поета був батько української музики М. Лисенко. „Шевченкові, — каже М. Грінченко, — Лисенко віддав цілу велику частину своєї музичної творчости, цілий великий розділ її, в якому ми маємо до 100 окремих творів різної музичної форми" (М. Грінченко. Микола Віталійович Лисенко. „Вісті Академії Наук УРСР", 3-4, Уфа. 1942, стор. 67). Музичну інтерпретацію Шевченкового слова дали також такі композитори як К. Стеценко, Л. Ревуцький, Давидовський, Данькевич, М. Вериківський, Г. Майборода, Г. Жуковський, Б. Лятошинський, А. Штогаренко, Ю. Мейтус, С. Людкевич та багато інших.

Музична стихія проходить через усю творчість Шевченка. Відкриваємо „Кобзар" Т. Шевченка, і вже перші рядки його першого твору вражають нас своїми звуковими образами - асоціяціями та звуковими описами:

Реве та стогне Дніпр широкий
Сердитий вітер завива...
Ще треті півні не співали,
Ніхто ніде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз-у-раз скрипів.

Характеризуючи багатство поетичної мови Шевченка, Ів. Франко відзначав у ній наявність переважно слухових образів:

Защебетав жайворонок,
Угору летючи;
Закувала зозуленька,
На дубу сидючи.
Защебетав соловейко —
Пішла луна гаєм.
Пішов шелест по діброві,
Шепчуть густі лози.

„Співучість Шевченкового вірша, — каже М. Рильський, — дивовижна — недарма його творчість притягала і притягує багатьох композиторів. Богданович перший відзначив майстерність Шевченка в галузі звукопису і перший навів клясичні зразки шевченківських алітерацій, що свідчать про вийняткову музичність його вірша. Прикладів такого звукопису чимало є в Шевченковому „Кобзарі". Повторенням приголосних звуків „с", „ш" Шевченко передає шелест осики коло берега:

Хто се, хто се по сім боці
Чеше косу? Хто се?
Хто се, хто се по тім боці
Рве на собі коси?

Шелест осіннього листя поет відтворює такими словами:

... шелестить
пожовкле листя; гаснуть очі...

Звуковою виразністю відзначається, наприклад, і такий рядок:

Гармидер, галас, гам у гаї,

Загально відомий також чудовий зразок алітерації:

Неначе лаля в льолі білій.

„Шевченко, — каже М. Рильський, — один із найбільших у світі майстрів звукопису, і не одна його сторінка стоїть під цим поглядом в одному ряду з „Джіннами" Віктора Гюґо, „Осінніми скрипками" Верлена..., а глибокою і органічною мелодійністю своїх ліричних поезій входить він саме в коло таких поетів - музикантів як Поль Верлен". Шевченко великий майстер повторів, якими він досягає надзвичайних ефектів.

Ось кілька прикладів музичности Шевченкового слова:

„Моя ти доле молодая" (ооо, млд); „Без милого скрізь могила" (ии, млг); „Вітер віє, повіває" (ііі, ввв); „Ой, тумане, тумане, Мій латаний талане" (уу, аааа, тттт, лллл, ммм).

Часом цілі строфи віршів Шевченка побудовано на повнозвучних сполученнях:

Чи то недоля, та неволя, Чи то літаті, летячи... (оооо, ляя, ии, лллл, тттттт); „Щоб я постіль весела слала, У море сліз не посилала... (оооо, сссс, сссс, ллллллл).

У тумані на могилі,
Як тополя похилилась
Молодиця молодая.
Щось до лона пригортає
Та з туманом розмовляє.
(13 о, 8 а, 4 т, 6 м, 8 л)

Грізний гнів поета передано алітерацією на „р":

За кражу, за війну, за
кров, —
Щоб братню кров пролити,
просять
А потім в дар тобі
приносять
З пожару вкрадений
покров! — (11 р).

„Музичність мови Шевченка, — каже Дм. Чижевський, — саме тому так впливає на читача, що при цьому накупченні однакових звуків мова Шевченка не робить враження штучної. Вона надзвичайно тісно нав'язується до мови народних пісень, але в той самий час не копіює її по-рабському, а творчо перетоплює". (Д. Чижевський. Цитов. праця, стор. 433).

На звукові образи — поруч із живописними, зоровими образами — особливо багата поема Шевченка „Гайдамаки". Цю поему О. І. Білецький справедливо назвав „драматичною ораторією" (О. І. Білецький. Шевченко і світова література. Збірник „Пам'яті Шевченка". К. В-во АН УРСР. 1939, стор. 212). Шевченко створив свою славетну поему на підставі народних переказів і пісень. Величезна поема відзначається глибоким драматизмом, епіко-драматичним характером зображення, глибоким ліризмом. „Поема ця, як зазначає М. Коцюбинська, являє собою вдячний матеріял для музикального трактування: тут ніби відчуті і аріозо, і дуети, і ліричні монологи, і симфонічні батальні сцени, і, найголовніше хори, народні хори. Ця контрастовість, барвистість, музичність образу найтісніше пов'язана з романтичною поетикою". (М. Х. Коцюбинська. Поетика Шевченка і український романтизм. „Збірник праць Шостої Наукової Шевченківської Конференції". К. АН УРСР. 1958, стор. 59).

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

З ПРОБЛЕМ УКРАЇНСЬКОЇ Й АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Об'єднання Прихильників визвольної боротьби України влаштувало 4-го лютого ц. р. в залі УНДому в Ню Йорку „Живу газету", яку виповнили дві статті на суто-політичні теми, одна на критично-філософічну тему й один інформаційний фейлетон. Але насправді всі вони були пов'язані американсько - українською тематикою.

Д-р Любомир Ортинський у доповіді на тему „Досягнення, невдачі й перспективи нашої зовнішньої політики" за час від кінця останньої світової війни — ствердив, що не існує один український політичний центр, нема ще координації політичних дій кількох осередків, нема єдности політичної дії. Якщо дефініцію нашої закордонної політики схопити у трьох точках: 1) сукупність дій в користь визвольної справи, 2) паралізування ворожих дій і 3) використовування можливостей в існуючій міжнародній ситуації — то цих завдань не виконується пляново й скоординовано. Все ж, існують поважні висліди української закордонно - політичної праці: значно поширено інформації про Україну у широкому світі; зросла кількість чужинців, зацікавлених справами України; порівнюючи із станом із 1945 року — стан значно покращав. України не розглядається вже як географічне поняття, а надається їй політичного змісту. Це не виключна заслуга еміґрації, бо причинились до цього український активізм з другої світової війни, факт існування УССР та затяжний конфлікт між Сходом і Заходом. Однак, що стосується політичних дій інших країн, зокрема ЗДА, у відношенні до України, то вони все ще дуже скупі, незначні, поверховні. До них можна зарахувати виступ колишнього секретаря Ечесона, колишнього секретаря внутрішніх справ Чепмана, промову в ОН канадійського прем'єра Діфенбейкера, частинно відзначування 22-го січня в Конґресі та, може, День поневолених Націй. Всі ці акти дають моральну поміч українцям у вільному світі, але, зрештою, українська проблема не ввійшла, як елемент, в закордонну політику ніодної держави у світі. Позитивною є поява цілого ряду наших англомовних книжок, скореґування гасла „Україна" в Британській Енциклопедії, зріс об'єктивної поінформованости серед чужинців та утруднення ворогам української визвольної справи — ширення про Україну явних фальшів.

Зате і реєстр наших невдач дуже поважний. В закордонній політиці західніх держав нема ніяких позитивних актів у користь самостійної України, а щонайвище є мовчанка, байдужність. У справі східньо - европейських кордонів державний департамент займає неприхильне для нас становище (кордони ЧСР, Румунії), неясно ставиться теж до проблеми кордонів, визначених Ялтинським договором.

Але найбільше недоліків — у нас самих: низький рівень української політичної еміґрації, часті прояви некомпетентности, а то й невідповідальности. Забагато у нас пропаґанди, різні акти зовнішньо - політичної дії проводиться під кутом ефекту серед своїх партійців. Тому загал має часто фальшиве уявлення про наші успіхи. Доповідач ставить тезу, що в теперішній міжнародній ситуації і в нинішньому стані американського усвідомлення про Україну треба використовувати факт існування УССР у нашій зовнішньо - політичній акції. Тому треба наполягати на Вашинґтон у напрямі визнання УССР „де факто і де юре" та нав'язання з УССР дипломатичних взаємин. Доповідач покликається на приклад Польщі, що польська антикомуністична еміґрація впливає на Вашинґтон, щоб він давав допомогу Польщі, де панує режим Гомулки, і що та поміч не означає, що ЗДА схвалюють тамошній режим. Долю зирішується самим народом, а еміґрація є тільки допоміжним чинником — закінчив свою доповідь д-р Л. Ортинський.

Наступний доповідач д-р Мирослав Прокоп у статті на тему „Чого можемо сподіватися від закордон. політики Дж. Ф. Кеннеді" радив розмежувати факти від уявлень, диктованих сторонництвом партійних противників і прихильників нової адміністрації. До таких найперших фактів належить індивідуальність нового президента та циклічність розвитку американської історії в цьому столітті. Айзенгавер став президентом у завершенні своїх заслуг для Америки, Кеннеді мусить щойно доказати свої заслуги. В історії ЗДА чергуються періоди динамічних курсів і розмірного відпочинку. Признає партійну закраску теорій Шлезінґера. Проте нові державні керівники ЗДА усвідомлюють існуючу кризу. Вони свідомі небезпеки і тому визнають принцип наступу. Відтіль гасло динамічної політики й нових горизонтів, відтіль заклик до самопосв'яти американського народу. На теоріях закордонної політики Кеннеді слідні впливи Тойнбівської філософії. Кеннеді є за співіснування, але на базі дійсно мирної конкуренції. Зрештою Кеннеді признає примат внутрішньої політики над зовнішньою, задля скріплення свого запілля. Він не зможе поступитися там, де не поступався Айзенгавер (Берлін, Південна Америка, Куба). Доповідач передбачує посилення ідеологічної і політичної боротьби супроти Москви. Саме тут буде місце для деяких шансів української політики. В американській політиці ніколи не було конструктивного й позитивного підходу до проблеми визволення України. За останніх 40 років неґативна постава змінилась постільки, поскільки визнано за цілим Сходом Европи принцип самовизначення, а в Сенаті і Палаті репрезентантів множаться вияви симпатій до України. В офіційній політиці ігнорується факт існування УССР в Об'єднаних Націях. Тому, що ЗДА далі розглядатимуть українську проблему, як частину проблеми СССР, то слід посилити нашу акцію за придбання симпатій американської політичної верхівки і громадянства для українського народу і його визвольних змагань.

Д-р В. Нагірний дав у доповіді „Людина і суспільство в російській передреволюційній літературі й у п'єсі О. Левади „Фавст і Смерть" — широкий і глибокий аналітичний розгляд проблеми взаємовідношення людини й суспільства в російській літературі. Він вказував на впливи творів російської літератури й критики на формування нинішньої російської людини. Він доказував, що російські літературні герої посвячуються тотально доктринам і покликався м. і. на твори Бєлінського, Добролюбова, Чернишевського й ін. Герої російської літератури жертвують своє життя на жертівнику доктрин, але не важний зміст тих ідей, як радше підхід до них. Доповідач гостро полемізував з теоріями Донцова, звертаючи увагу, що Донцов орудує тільки неґативними типами з російської літератури. Донцов також картає індивідуалістів і пропаґує любов „вертикальну". Російські народники теж не любили окремих людей, індивідумів, а колектив. Донцов ділить все людство на два типи людей і визнає тільки особи „тотальні". Доповідач виступає проти всякої реґляментації ідей і доктрин. Далі розглядав детально ідею та героїв п'єси „Фавст і Смерть". — Закінчив вечір д-р Р. Борковський фейлетоном на тему „Дещо про другий Ню Йорк". Відкрив вечір від його організаторів п. Г. Бакуменко.

У дискусії забирали слово пп. Ільницький, Продеус, Лабунька і И. Пеленський. Резюме доповідей подав і вечором проводив ред. Ів. Кедрин.

І. К.

Оксана Вікул

ТАНЕЦЬ — ПРОФЕСІЯ І МОЖЛИВОСТІ

З НАГОДИ ЗАПОВІДЖЕНОГО КОНЦЕРТУ РОМИ ПРИЙМИ

Рома Прийма

У зв'язку з останніми двома виступами Роми Прийми в Лондоні і Парижі, прийшлося мені почути не один коментар приблизно такого змісту: Та це все добре, що Рома Прийма танцює, але що це за професія? Мала два концерти, а поза тим — з чого вона живе і взагалі чи можна з того фаху жити?

Отже почнімо, з першого запитання: кожний, хто хоче бути танцюристом чи танцюристкою клясичного чи модерного типу, для того, щоб стати фахівцем - професіоналом, мусить учитися вісім років. Якщо людина живе у Франції, Італії, Англії чи іншій европейській країні, вона має шанси дістатися до державного театру. В такий спосіб вона на ціле життя забезпечує себе фінансово і стає шанованим членом суспільства. Якщо живе в Америці, мусить старатися дістатися до якоїсь з кращих балетних шкіл, а потім шляхом „audition" (конкурсу) — до одної з великих балетних компаній (New York City Ballet, Ballet theatre, Ballet Russe de Monte Carlo). — доречі, компанія, яка давно вже стала не російською, а американською.

Якщо танцюристка належить до модерного типу, як Рома Прийма, (яка знаменито володіє також технікою клясичного балету), то після закінчення науки вона включається в якусь із модерних труп, а пізніше може виробитися на самостійну концертову артистку. Рома Прийма була ученицею Гаралда Кройцберга, світової слави віденського модерного танцюриста, а в Америці належить до т. зв. мистецької (професійної) кляси в школі Марти Грагам, хоч давно вже працює самостійно. Її постійна приналежність до школи Марти Грагам, як учениці, є доказом її відданости мистецькому ідеалові, бо ж освіта танцюриста не закінчується формальним закінченням школи, а продовжується ціле мистецьке життя.

Професійний танцюрист, який є членом балетної компанії, кожного дня, перед пробами репертуару, з усією компанією відбуває балетну лекцію, а концертовий мистець, натомість, відвідує лекції якоїнебудь модерної школи. Кожний рід мистецтва вимагає систематичних вправ, а танець вимагає до того ж ще й роботи в клясі під контролею педагога, хоч би тому, що це, в першу чергу, тяжка фізична робота, і найсильнішої волі людина піддається втомі і може не виконати даного руху так, як тоді, коли вона свідома строгого нагляду і присутности інших танцюристів. Самозрозумілим, очевидно, є читання фахової літератури та студії інших галузей мистецтва, зокрема музики і образотворчого мистецтва.

Знаємо, що в Америці всі балетні, оперові та інші театральні компанії є приватно-фінансовими підприємствами чи фундаціями, кожнорічні дефіцити, яких покривають приватні особи — прихильники даного мистецтва. Отож, ситуація тут зовсім інакша, як в країнах, де театри фінансує держава. В кожному випадку Марти Грагам це виглядає так, що вона працює рік-два як педагог для того, щоб фінансувати собі і своїй групі однотижневий чи найбільше двотижневий сезон в одному з театрів Бродвею.

Оце короткий нарис ідеальної розв'язки кар'єри американського танцюриста. В дійсності кар'єра навіть прем'єрів балетних компаній виглядає так, що поза офіційним сезоном, який триває пересічно 6—8 місяців року, кожний з них додатково змушений заробляти виступами на телевізії або в готелях і клюбах. Ресторанного типу підприємств, які мають ревію з старомовного типу „ґерлс", залишилося дуже мало (в Ню Йорку лише два), а решта мають висококваліфікованих мистців сцени. Є ще одного типу сцена — Бродвейський оперетковий театр, який вимагає не меншої кваліфікації, як одна з великих балетних компаній, а крім того знання різноманітної техніки (клясичної і джезової). Але роботу тут не можна сполучити ні з якими іншими виступами, бо вона займає цілий сезон. І так мимоволі приходять на думку слова знаного американського хореографа Аґнес де Міла: „Не раз дивуємось, з чого і як ті наші танцюристи живуть, але як бачимо — живуть!"

А що має робити український танцюрист, який опинився на еміґрації — з усіма проблемами, що постають перед кожною професіональною силою в новій для неї країні, плюс усі специфічні проблеми української еміґрації? Перша річ для людини, яка приїздить у нову країну — це познайомитися з життям країни, у цьому випадку — мистецьким. І тут постає проблема число один і, з неї виходячи, чергове питання нашого громадянства, які приходиться мені чути при кожній нагоді, коли наш мистець включається в тій чи іншій мірі у загальне життя країни: „А що нам, українцям, з того?"

Огляньмо можливості для нашого танцюриста, коли він рішиться обмежитися включно своїм українським оточенням. Наші імпрези складаються на дев'ятдесят відсотків з академій, на яких танок ще не став традиційною частиною програми. Лишається одих десять відсотків імпрез, на яких танцюрист виступає, очевидно, безплатно, сам фінансуючи костюми, піяніста, проби і т. д. Така розв'язка можлива, якщо танцюрист фінансово незалежний, але навіть тоді він перехходить на аматорський плян, бо лише сталими вправами та частими виступами на сцені можна утриматися на професіональному рівні. Що ж може вийти тоді, коли мистець, змушений працювати, деколи фізично, по вісім годин денно, пробує вправляти — танцювати?

Включаючись у загальномистецьке життя, танцюрист зовсім не мусить затрачувати свого національного обличчя. Навпаки, професіональна робота і докладне ознайомлення з загальним розвитком світового танечного мистецтва дає йому підставу зрозуміти й оцінити, які невичерпні і в більшості непорушені скарби маємо в ділянці танечного матеріялу — матеріялу, який лише український танцюрист може належно зрозуміти і опрацювати.

Але найкращою відповіддю на скептичне „що нам з того?", в конкретному випадку Роми Прийми, є фахові рецензії, які появилися після її виступів у французькій, англійській та бельгійській пресі. Дозволю собі навести декілька з них: "L'Entracte" (30 листопада, 1960 р.) — „Рома Прийма принесла нам, із зворушливою щирістю, образ своєї батьківщини, далекої України у хореографічній формі". 'The (London) Times' (25 листопада, 1960 р.) — „Артистка показала велику різноманітність матеріялу, що вимагає всесторонньої техніки — дар, який знаходимо в дуже малої кількости солістів у нашій добі надмірної спеціялізації . . . Крім того цей виступ дав можливість познайомитися з досі нам незнаними українськими композиціями В. Барвінського та Ю. Фіялы, і це є ще одною причиною його похвалити". Можна навести цілий ряд інших (в цій рецензії слово Україна згадується шість разів; в ній, між іншим, зазначено, що Рома Прийма „познайомила публіку" з українським селом і його звичаями), рецензій спеціяльно у фаховій пресі "The Dancing Times", січень, 1961 р., "The Stage", 10 листопада 1960 р.: під заголовком „Українське ушляхетнене мистецтво" та інші.

Ото, треба вітати подвиг Роми Прийми, яка власною працею досягла високого професійного рівня і здобула публіку та критику Лондону й Парижу, показавши їм нашу українську тематику в бездоганному мистецькому виконанні.

Чекаючи на її нюйоркський концерт, який має відбутися 26-го березня в Тавн Голлі, сподіваюсь, що нашій культурній публіці, яка має вироблений смак, не прийде на думку Гамлетівське запитання, з яким наші земляки у Парижі зверталися до редактора Ждановича (див. „Українське Слово", листопад, 1960 рг): „Іти чи не йти?"

Думаю, що коли наші молоді танцюристи і шановне громадянство побачать у мистецькій танечній формі частину української національної душі, яку покаже нам Рома Прийма, вони будуть горді з свого українського походження.

● Князь Едвард Кенту, який є восьмим з черги на листі претендентів до англійського престолу, заручився з Катериною Ворслі з аристократичного, але зубожілого дому. 25-річний князь Кенту є професійним вояком і в ступні сотника служить в військовому міністерстві в Лондоні. Його наречена є на 3 роки старша за нього і була вчителькою.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКР НАРОДНОГО СОЮЗА

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 21.

Метрополітальний Відділ УККА, Дітройт	$ 15.00
В. Новаковський, Флашінґ	5.00
Р. Б. Заплітний, Бадд Крік	5.00
Е. Бойко, Дітройт	3.00
Т. Савіцький, Дітройт	3.00
М. Осідач, Ню Йорк	3.00
І. Терлецький Питсбурґ	3.00
А. Куш, Пеорія	3.00
Д-р М. Кокорудз, Савтгейт	3.00
Р. Остапович, Мінеаполіс	3.00
Ю. Насічник, Філаделфія	3.00
І. Тріщук, Рачестер	3.00
І. Дудчак, Калюмет Сіті	3.00
о. В. Буката, Елизабет	3.00
Д-р Я. Рожанковський, Ню Йорк	3.00
С. Яцків, Елизабет	3.00
Я. Татарчук, Бренч	3.00
О. і С. Цорайко, Лос Андж.	3.00
Г. Еванович, Балтимор	3.00
Р. Демчук, Матітук	3.00
М. Бренич, Ірвінгтон	3.00
Р. Легедза, Бронкс	3.00
І. Франко, Бронкс	3.00
М. Б. Бігус, Торонто	3.00
А. Малиш, Лейквуд	3.00
Н. Флис, Шікаґо	3.00
І. Шалай, Шікаґо	2.00
В. Бих, Бруклин	2.00
Г. Борисенко, Пеорія	2.00
Н. Боднаренко, Елизабет	2.00
І. Кінах, Рутленд	2.00
Ю. Дорожинський, Порт Аліс	2.00
О. Притуляк, Гренбі	2.00
М. Федчишин, Гілсайд	2.00
М. Баран, Торонто	2.00
О. Левицький, Томс Рівер	2.00
С. Фурманок, Шікаґо	2.00
В. Сковрон, Роял Овк	2.00
В. Дерлиця, Гартфорд	2.00
А. Дзіковський, Пасейк	2.00
Н. Хойнацька, Гарвей	2.00
М. Сеник, Філаделфія	2.00
о. Ф. Дюк, Вінніпеґ	2.00
Н. Боровський, Нюбурґ	2.00
З. Юрків, Сдел Брук	2.00
О. Новосядло, Рочестер	2.00
о. Л. Ліщинський, Амстердам	2.00
Ю. Тренклер, Потакет	2.00
І. Ласкевіч, І. Шікаґо	1.00
Н. Сулима, Роквіл	1.00
П. Сташко, Елизабет	1.00
М. Савчак, Клівленд	1.00
Г. Ганачівський, Шікаґо	1.00
Д-р П. Глібович, Торонто	1.00
І. Шалко, Дітройт	1.00
І. Горішний, Енґлевуд	1.00
Ф. Гурин, Пасейк	1.00
Г. Канюка, Клівленд	1.00
Б. Костюк, Ню Йорк	1.00
Я. Костів, Едмонтон	1.00
С. Зілінка, Шікаґо	1.00
М. Давискиба, Бостон	1.00
Л. Калинич, Ірвінгтон	1.00
І. Кудрич, Бервік	1.00
С. Тиняк, Мейплвуд	1.00
М. Палій, Білойт	1.00
В. Лівіцький, Боффало	1.00
Г. Панченко, Мілвокі	1.00
Н. Потапенко, Дітройт	1.00
І. Фігура, Брус	1.00
М. Яремко, Вермілон	1.00
Т. Кирилишин, Ніоарк	1.00
С. Кунка, Бруклин	1.00
М. Кіт, Бруклин	1.00
В. Навроцький, Бруклин	1.00
Ю. Манастирський, Дітройт	-.00
А. Маланяк, Дітройт	1.00
Л. Струґ, Шікаґо	1.00
М. Чорний, Толідо	1.00
М. Болоний, Бріджпорт	1.00
В. Балко, Гартфорд	1.00
В. Попович, Асторія	1.00
І. Чарторийський, Честер	1.00
А. Шашло, Дітройт	1.00
М. Безпяц, Йонґстави	1.00
С. Івацук, Мічелвіл	1.00
В. Глютт, Джексон Гтс	1.00
Р. Ц. Онейда	1.00
А. Дзямба, Олбані	1.00
В. Кучерявий, Ніоарк	1.00
О. Зубік, Форд Сіті	1.00
Г. Матіяш, Ніоарк	1.00
Н. Гула, Віндсор	1.00
Л. Яблонський, Торонто	1.00
А. Масній, Амгерстбурґ	1.00
Д. Бабій, Кіркленд Лейк	1.00
Н. Т. Грушкевич, Клівленд	1.00
С. Чмель, Перу	1.00
В. Гриців, Варрен	1.00
В. Решітник, Віндсор	1.00
С. Мілянський, Ню Гейвен	1.00
М. Товкрівський, Кіркленд Лейк	1.00
Л. Панаший, Гартфорд	1.00
М. Міхальцевич, Честер	1.00
А. Кавшан, Атлантік Сіті	1.00
З. Тимків, Дітройт	1.00
А. Стецишин, Ніоарк	1.00
Н. Самборський, Момут Дж.	1.00
К. Шпікула, Філаделфія	1.00
Р. Кічоровський, Шікаґо	1.00
М. Угорчак, Ню Йорк	1.00
М. Олесницька, Клівленд	1.00
В. П., Гартфорд	1.00
З. Кренців, Шікаґо	1.00
Л. Дума, Джерзі Сіті	1.00
А. Задерей, Форт Вейн	1.00
В. Боднарський, В. Істон	1.00
П. Нінчук, Джерзі Сіті	1.00
Е. Мельник, Ню Йорк	1.00
Р. Мацюра, Бруклин	1.00
В. Колданський, Рачестер	1.00
Г. Кривий, Бейон	1.00
В. Дмитрів, Ню Бронсвік	1.00
Р. Рибак, Ст. Пол	1.00
І. Гречаний, Крум Лин	1.00
О. Целевич, Ню Йорк	1.00
І. Пиртко, Філаделфія	1.00
М. Яноцак, Глен Овкс	1.00
В. Івасечко, Андовер	1.00
І. Стойкевич, Філаделфія	1.00
М. Гуральний, Ню Йорк	1.00
А. Цебак, Гері	1.00
П. Гарасимів, Гастінґс он Г.	1.00
І. Ковалишин, Нецтун	1.00
М. Земледух, Арнолд	1.00
І. Заневір, Ніоарк	1.00
Я. Гура, Бріджпорт	1.00
С. Кунікевич, Глестонбурі	1.00
В. Черкіз, Лейквуд	1.00
І. Худий, Ню Йорк	1.00
Т. Загородний, Мілвокі	1.00
В. Стахнів, Расін	1.00
С. Кожухар, Філаделфія	1.00
о. І. Ткачук, Ню Йорк	1.00
О. Фірчук, Асторія	1.00
С. Козловський, Віпані	1.00
С. Питльована, Менвіл	1.00
В. Лещинський, Рочестер	1.00
М. Хомин, Філаделфія	1.00
О. Гринюк, Рачестер	1.00
Я. Ганущак, Лудлов	1.00
І. Федорек, Алентавн	1.00
Я. Колодницький, Гартфорд	1.00
П. Шарласко, Трентон	1.00
Н. Останчук, Шікаґо	1.00
С. Голяш, Шікаґо	1.00
П. Хандога, Лонг Айл. С.	1.00
А. Булота, Гемтремк	1.00
Л. Романяк, Філаделфія	1.00
М. Цофнук, Ню Йорк	1.00
А. Дідик, Шікаґо	1.00
С. Честух, Дітройт	1.00
Є. Омельченко, Грімсбі	1.00
А. Семуш, Ню Йорк	1.00
А. Гнатченко, Філаделфія	1.00
А. Кокодиняк, Клівленд	1.00
П. Свистун, Ню Йорк	1.00
О. Карп'як - Бенцаль, Мінеаполіс	1.00
В. Кондзьола, Селісбурі	1.00
А. Ващук, Джерзі Сіті	1.00
А. Прокофів, Торонто	1.00
М. Кулицький, Шікаґо	1.00
Г. Томачук, Тотово Боро	1.00
М. Роман, Філадел*ія	1.00
А. Лаба, Камілос	1.00
П. Ніньовський, Едмонтон	1.00
Н. Коцовський, Шікаґо	1.00
Разом . . .	$ 267.00
Раніше проголошено	$ 5,178.85
Разом . . .	$ 5,445.85

БАТЬКИ! ЗВ'ЯЖІТЬ ЗАМОЛОДУ ВАШИХ ДІТЕЙ З НАЙСТАРШОЮ, НАЙБІЛЬШОЮ И НАЙБАГАТШОЮ УКРАЇНСЬКОЮ НАЦІОНАЛЬНОЮ УСТАНОВОЮ ПОЗА МЕЖАМИ БАТЬКІВЩИНИ, ЯКОЮ Є УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ, ЩОБ ЗАПЕВНИТИ ЇЙ КРАЩУ БУДУЧНІСТЬ, А НАШІЙ ГРОМАДІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ НОВОГО СВІДОМОГО ЧЛЕНА!

Ділимось болючою вісткою,

що в неділю, 12-го березня 1961 р., ненадійно відійшла у Вічність, на 48-му році життя, Наша Найдорожча

ДРУЖИНА, МАМА і СЕСТРА

МАРІЯ ХАРІЩАК

народжена Падох

б. учителька, дружина пароха Української Православної Церкви св. Володимира в Питсбурґу.

Тлінні останки Покійної зложені в похоронному заведенні Томаса Ґмітера, при 15th Street South в Питсбурґу, Пенсилвенія.

ПОХОРОН відбудеться в ЧЕТВЕР, 16-го БЕРЕЗНЯ 1961 року, в год. 9:30 ранку, з церкви св. Володимира, на цвинтар тієї ж церкви.

Горем прибиті:

о. МИКОЛА ХАРІЩАК — муж

ОКСАНА і ІГОР — діти

Ярослав ПАДОХ, Стефанія ЯВОРСЬКА, Володимира ПАДОХ, Мирослава МАРКЕВИЧ, Ірина СКУБІДА — брат і сестри з Родинами

Поема М. І. Мандрики „Канада"*

Розлогі простори Канади були здавна тереном експансії її різних етнічних груп: французів, британців, голляндців, німців і ін. У сімдесятих роках 19-го сторіччя — разом з першими назвами з України, в роді „Хертиця" — поселився на проміжжі Манітоби й Саскачевану перший відомий у Канаді українець — Коцур, а за ним прийшла черга на Єлиняка й Пилипівського в 1890-тих роках, а там — масові іміграції на переломі століть, що з різними фазами й інтенсивністю триває досьогодні.

Український народ, поселюючись у Канаді, привозив із собою не тільки тверді загартовані руки до праці, але й великі культурні цінності — традиції стародавнього життя-буття. Це стосується однаково матеріяльної, як і соціяльної, як врешті й духової культури. В цій останній ділянці окремої уваги заслуговує поетична творчість українських поселенців, так народна словесність (фольклор), як і література.

Побіч спогадів про „Старий край", побіч плекання старих переказів, оповідань, пісенного багатства, побіч зберігання старої народньої мудрости, замкнутої в приповідках і приказках, творчий дух українських поселенців сягав по нові теми й нові лаври. Канада, її розлогі степи й небо, що так нагадувало українське, були з самого початку предметом уваги багатьох творчих умів. Співалися пісні про Канаду, творилися перекази, описи природи, піонерські спогади, поставали нові приповідки, тощо. На цій фольклорній основі зародилася українсько-канадська література, що дала цілу низку імен та вийшла далеко поза вузькі межі своєї початкової основи — фольклору.

Одне з передових місць в українсько - канадійській літературі займає д-р М. І. Мандрика. Як потомок старого козацького роду, якому справді „нема переводу", він наполегливо працює над канадською тематикою й переплоює її в своєму творчому горнилі. Побіч деяких канадських мотивів у попередніх своїх збірках, із яких на окрему увагу заслуговує вірш „Канада" в збірці „Золота осінь" (1958), в оцій поемі „Канада" він дає широкий образ нової прибраної батьківщини. Читач находить тут усе: і географію Канади „від моря до моря", і її історію, і індіян, і французів, і британців, і українців, і інших поселенців, включно з новим „Тель Авівом"; сідображено тут українське життя від самих його початків у Канаді, згадано визначних піонерів і діячів, наших співгромадян - прихильників, — одним словом усе, чим жила й живе „канадська Україна", як її називали ще в початках 20-го сторіччя.

Усе це передав Мандрика в поетичній формі легким віршем, епічним стилем з ліричними дигресіями, цікавими порівняннями й смішливими новотворами. Композиційно він вбрав свою поему в форму поетичного репортажу з мандрівки по одиноких осередках українського поселення в цій країні. Спеціяльну увагу присвятив він Вінніпегові, як столиці канадійських українців і як містові, в якому прожив багато років.

З ідейного погляду поема висловлює признання Канаді — країні волі й добробуту за те, що вона широко відкрила українським поселенцям свої рамена й стала новим П'ємонтом українського вільного життя. Чесною працею українських селян - хліборобів, самовідданим зусиллям пізніших генерацій в найрізніших ділянках загально - канадського життя, українські поселенці не тільки здобули собі нове прибіжище для збереження й розбудови українського національного життя, але й причинилися до загального росту й добробуту країни. В цьому їхня велика місія, зокрема в західньо-центральній Канаді й у цьому запорука світлого майбутнього української спільноти в цій країні.

В цілому твір Мандрики — визначне досягнення в ділянці української канадіяни, цінний подарунок канадській культурі напередодні столітнього ювілею країни і гідний вклад українського духа в культурну мозаїку Канади.

Яр. Рудницький

*) М. І. Мандрика: „Канада". Поема. Вінніпег, 1961. 40 ст.

Рада Безпеки ОН рішила розглянути відносини в Анголі

Об'єднані Нації. — На внесення Ліберії, Цейлону і З'єдиненої Арабської Республіки, підтримане збірною заявою від 32-х азійсько - африканських членських країн Об'єднаних Націй, Рада Безпеки ОН рішила в минулу п'ятницю 10 березня взяти на свої наради справу недавніх заворушень в португальській колонії Анголі. Представник Португалії Джордж Падмор рішуче протестував проти того, заявивши, що заворушення які відбулось тому кілька тижнів в столиці Анголі Люанда були інспіровані й зорганізовані приїхавшими туди комуністами з участю місцевого злочинного елементу і що вони ніяк не становлять небезпеки для міжнародного миру й спокою. Валерій Зорін, навпаки твердив, що ті заворушення та взагалі відносини в португальській колонії Анголі є загрозливі для світової безпеки і миру. ЗДА стоять на принциповому становищі, що ніколи не слід відмовляти ніякому вимозі, щоб розглянути будь-яку справу в Раді Безпеки. Тому й Аллей Стівенсон, який у цьому місяці головує в Раді Безпеки, автоматично вписав цю справу на денний порядок Ради Безпеки. Засідання в цій справі відбудеться, мабуть, у вівторок по полудні. Три згадані невтральні країни мають до того часу приготовити проєкт резолюції, яка поручає вислати до Анголі міжнар. слідчу Комісію. Анголійський національно - визвольний рух віддавна вимагав цього. Можна передбачати, що Португалія спротивиться тому, як встрявання в її внутрішні справи та що в Раді Безпеки не знайдеться достаточна скількість голосів для переведення рішення по лінії вимог Совєтського Союзу і азійсько-африканських країн.

Ніксон вірить в перемогу республіканців в 1964-му році

Сакраменто, Каліфорнія. — Колишній віце-президент Ричард М. Ніксон вперше після минулорічних виборів виступив із публічною промовою на зборах республіканців, заявивши, що минулорічні вибори зовсім не передрішують, хто може бути вибраний на президента в 1964-му році. Ніксон вірить, що республіканці мусять виграти найближчі президентські вибори, але вони вже тепер мусять підготовлятися до найближчих конгресових виборів, що відбудуться в 1962-му році. 10-го березня Ніксон заявив на приватній конференції зі стейтовими республіканськими провідниками, що не думає в 1962-му році кандидувати на пост губернатора Каліфорнії. Ніксон не виявив, чи він старатиметься про кандидатуру на президента в 1964-му році, кажучи, що це є „нереально" тепер позитивно, чи негативно вирішувати те, що станеться в 1964-му році. Ця заява дозволяє зробити висновок, що Ніксон буде кандидувати на президента в 1964-му році. 28-го лютого Ніксон сказав, що вибір його на губернатора автоматично виключав би його кандидатуру на президента. Асемблімен Джозеф С. Шелл із Лос Анджелесу навів слова Ніксона: „Я не є кандидатом на губернатора, і не маю наміру ним бути навіть тоді, якби мене хотіли наименувати на цю кандидатуру". В 1964-му році Ніксон мусів би у правиборах перемогти ліберального противника губернатора Рокефеллера і консервативного суперника Беррі Голдвотера.

Два суперники в Ляосі погодились щодо замирення

Вієнсіян. — Віце-прем'єр і міністер військових справ в прозахідньому уряді Боуна Оума Фоумі Носован і попередній прем'єр невтрального уряду Суванна Фоума, який в грудні минулого року втік до столиці Камбоджі Пномпенгу і відтіль зберігав дальші контакти з комуністичним рухом Патет Ляо, який підтримував його, перевели в згаданій столиці Камбоджі довгі безпосередні наради, у висліді яких проголосили спільний плян замирення для Ляосу. За тим пляном, вони погодились, щоб в Ляосі діяла спершу тричленна невтральна Комісія з представників Камбоджі, Бірми і Малайської Федерації, яка підготовила б створення коаліційного уряду з участю комуністичного табору, прозахідного й нетрального на базі невтральности і самостійности Ляосу та щоб згодом відбулась, як цього хоче Москва, ще 14-членна міжнародна конференція в справі Ляосу. Суванна Фоума має надію приєднати до цього пляну Камбоджу і Бірму, які поставились неохоче до заклику в цій справі від ляоського короля, та заявив, що буде переконувати в тому напрямку й ляоських комуністів. Тим часом амбасадор ЗДА Люелин Томпсон передав в Новосибірську Нікіті Хрущову листа від президента Кеннеді, в якому Призидент закликав Хрущова, щоб той припинив постачання зброї і всякого виряду ляоським комуністам та не провокував Америки, щоб вона мусіла з свого боку дати масивну збройну допомогу теперішньому прозахідньому урядові. Відповідь Хрущова не є відома, бо Томпсон відмовився будь - що виявити та вислав докладне звідомлення про свою розмову до Вашингтону. — За останніми вістками комуністичні війська в Ляосі віднесли поважний успіх, прорвавши фронт прозахідніх військ на шляху між Вієнсіяном і столицею короля Люанг Прапангом та захопивши місто Муонг Кассай. Сталось це завдяки совєтській зброї і совєтським транспортним автам, якими перекидано комуністичні війська.

Відкладають будову атомового літака

Вашингтон. — Роберт Мек-Намара із департаменту оборони переводить студії над будовою атомового літака, який вже досі коштував $1.1 більйона. Ці студії будуть закінчені за один місяць, і тоді цю справу зреферують президентові Кеннеді. Президент Кеннеді не дуже захоплюється тепер цією справою, бо є інші проблеми, які негайно треба розв'язати. Цю справу порушив в Спільній Конгресовій Комісії Атомової Енергії конгресмен демократ Мелвін Прайс, який сказав, що він є переконаний в тому, що приспішення будови атомового літака вийшло б в користі ЗДА. „Я є з більшим оптимістом в цій справі, казав конгресмен Прайс, як я був ним під час урядування президента Айзенгавера". Але департамент оборони не є таким оптимістичним в цій справі. також і летунство, яке давніше підтримувало цю справу, тепер без ентузіязму її оцінює. Зізнання в цій справі продовжуються, і зізнавати мають ті фірми, які працюють над цим проєктом.

Перший атомово-підводний човен ЗДА вплив до бази в Шотляндії

Голі Лоч. — В минулу середу 8 березня ц. р. атомово-підводний човен „Патрік Генрі", озброєний 30-ма атомовими ракетами типу „Поляріс", які разом являють собою найбільшу вогнево-нищівну силу, що її досі придумав людський ум, вплив до морської бази Голі Лоч в Шотляндії, признану З'єдиненим Державам. „Патрік Генрі" побив у дорозі до Шотляндії всі дотеперішні рекорди, перебувши під водою безперервно 66 днів і 22 годин; попередній рекорд встановив був братній підводно-атомовий човен „Джордж Вашингтон", який перебув під водою 66 днів і 10 годин. Ясно, що „Патрік Генрі" не потребував стільки часу на їзду з ЗДА до Шотляндії: він виплив з Чальстону в Півд. Каролайні, але його місце перебування в міжчасі було засекречене. „Патрік Генрі" має на чердаку 140 осіб залоги, старшин, моряків і техніків. Проти „Патріка Генрі" демонструвала жменя пацифістів у човнах, з яких одно перехитнулось: англійська водна поліція виловила з моря того демонстранта і його та всіх інших демонстрантів арештувала за порушення спокою. Місцеве шотляндське населення, яке слушно сподівається зарібків, збільшення торговельного руху та розбудови своїх селищ з перетворенням малої їх пристані в поважну американську морську базу, ставиться до американців з найбільшими симпатіями. Всі демонструючі пацифісти — це пришельці з Лондону й інших південно - англійських великих міст.

Палатна комісія прийняла законопроєкт про збільшення мінімальної платні

Вашингтон. — 9-го березня Комісія Виховання і Праці прийняла законопроєкт про збільшення мінімальної платні з одного доляра до $1.25. Це збільшення мало б відбуватися двома ратами впродовж 28 місяців. Перше збільшення мало б бути 4 місяці після ухвалення закону, а друге врік пізніше. Згідно з новим проєктом з цього закону мали б користати 4.311,000 додаткових робітників, які досі не мають права з нього користати. Тепер з закону про мінімальну платню користає 21 мільйон затруднених. Нові робітники, що матимуть право користати з цього закону, працюють у великих крамницях, що їх називають „ланцюговими". Президент Кеннеді пропонував, щоб збільшення мінімальної платні відбувалося трьома ратами: спершу мало б збільшити її $1.05, потім до $1.15, а вкінці до $1.25. Але Комісія вирішила, щоб це відбувалося в двох ратах.

BIRTHDAY CALL. Braving the wintry ocean winds, these young ladies from New York City join Miss Liberty in New York harbor in an early 1961 salute to United States Savings Bonds — 20 years old this year. Symbolizing the continuing support of the bond program by Americans of various national origins, the girls pose in native costumes. Left to right, Rita Stengel, German; Joanne Gregory, Polish; Katerina Meidani, Greek; Maria Vytvytsky, Ukranian; and Belmira Correia, Portuguese.

U.S. SAVINGS BONDS POWER FOR PEACE

ТАРЗАН, ч. 4615. Погоня за Померосм.

MYSTERY SHROUDED THE DEATHS OF MONK AND LITTLE JOE. MYSTERY AND SUSPICION—FULLY ARMED, TARZAN SET OUT TO ASK A FEW QUESTIONS OF LORD S.E. POMEROY.

DETERMINEDLY NOW, HE LOCATED THE SPOOR OF POMEROY'S SAFARI AND HASTENED IN PURSUIT.

A FRESH TRAIL LED TO THE PLAINS COUNTRY WHERE, FROM A HIGH BLUFF, THE APE-MAN SAW HIS QUARRY.

Таємниця окутала смерть Монка і Малого Джова. Таємниця і підозра... Вповні озброєний Тарзан вирушив, щоб поставити кілька запитів лордові Померой.

В своїй рішучості він знайшов слід каравани Помероя і поспішав, щоб її дігнати.

Свіжий слід вів до рівної околиці, де з високої скелі мавполюд побачив намічену жертву.